

NAAR HET ONTHAAL

2023

Nabij de omstreden Vlaamse hoofdstad ligt een psychiatrisch ziekenhuis waarvan bij insiders is geweten hoe je er buiten geraakt. De uitgang is er namelijk moeilijk te vinden. En dat is geen beeldspraak.

Het gebouw begon als kloostergang, herkenbaar bij de meeste psychiatrische ziekenhuizen. Vervolgens is er bijgebouwd, op zijn Vlaams. Dit betekent lintbebouwing vooraan en koterijen achteraan. Vervolgens is er verbouwd. En aangebouwd. Deze bouwstijl is terug te vinden in algemene ziekenhuizen en in het bijzonder in universitaire ziekenhuizen. Vervolgens is het klooster verdwenen bij gebrek aan kloosterlingen en is er vormgegeven aan een bewegwijzering. Er zou geen causaal verband bestaan alhoewel ik mij dat wel kan voorstellen. In welk dorp moet je op doortocht niet rond de kerk rijden? Niet afdwalen, ter zake. De bewegwijzering is daarop een aantal keer van concept en lay-out veranderd, wat kan wijzen op de inbreng van interne en externe diensten, verantwoordelijken en adviseurs, waarna uiteindelijk met kleuren is gewerkt. Een dergelijke bewegwijzering in kleur werkt voor geen meter, af te leiden aan de talrijke voorzieningen die vervolgens ook kleurbanen op de grond aanbrachten. Die kleurbanen zijn beter te volgen dan deze in een multifunctionele sporthal waarvan we weten dat voetbal, basketbal, volleybal, tennis, handbal hun eigen lijnen volgen. Het kost een gemiddelde speler een speelhelpt, set, speelronde om met de lijnen vertrouwd te geraken en alle andere lijnen uit te sluiten of niet te zien. Alle zaalsporten dezelfde lijnen! Eén omtrek en geen lijnen! Dat men daar nog nooit aan gedacht heeft. Blijf binnen de rechthoek en kom overeen! Maar ik dwaal af analoog aan hoe ik in het psychiatrisch ziekenhuis waarvan hier sprake aan het afdwalen ben. Fascinerend trouwens hoe piloten met hun Boeing 737-800 en honderdnegenentachtig passagiers op zo'n lijn kunnen rijden en op die lijn de bocht kunnen nemen tot aan de gate. Maar ik dwaal af. Blijf bij de les. Met al die gangen hier. In het psychiatrisch ziekenhuis is er een lay-out in kleur opgehangen aan elke hoek of kant, geen lijnen op de grond, talrijke hoeken en kanten. Er is voor pastelkleuren gekozen voornamelijk binnen een weinig verzadigd groen-blauw-paars palet. Voor de rust van de patiënten. Maar voor de onrust van de zoeker. Voor de kenners van de kleurencirkel: het blauw gaat in voorzichtige stappen richting geel en in voorzichtige stappen richting rood zonder daar aan te komen. Ingetogen liturgische kleuren. Advent of vastentijd? Een aanlooptijd. Waar ben ik? Het is mij

volstrekt onduidelijk waar de kleuren naar verwijzen. Er staan cijfers en codes en namen op sommige gekleurde borden en ik heb de indruk dat een groene pijl zelfs naar groen verwijst... Juist midden op de reistocht van mijn leven, zag ik mij in een donker woud verloren.

Maar! Er is één constante. Voor ingewijden. Een constante die de waarde heeft van de zon of de maan voor de scheepvaart. Tot het door de Chinezen uitgevonden kompas via de Arabieren zijn weg vond naar Europa. Het ziekenhuis ligt op een zachte helling. De uitgang ligt beneden. Dit betekent dus dat hoe meer je stijgt...?... hoe dieper je verdwaalt. Komt daarbij dat vanaf een bepaald moment de eerste verdieping het gelijkvloers wordt en zo van die zaken en je in Eschers werk rondloopt. Maar goed. Sla de neerwaartse weg in en het verhoogt je slaagkansen richting uitgang. Natuurlijk zijn er zijgangen die uitgeven op andere hoofdgangen en zijn er kruispunten en is er geopteerd voor een eenduidige stijl in de gangen waardoor alles op elkaar lijkt op een wijze die je bekomt door in de Zoo van Antwerpen alle dieren lichtgrijs, ral 7035, te schilderen. Zelfs bij de verzorgers met hun groene overall aldaar werkt dat niet. Pas in uniform zie je de verschillen, kijk naar het Belgisch leger. Ik ben weer afgedwaald. Waar was ik? Eenduidige stijl, de gangen, behalve wat op de deurbordjes staat. Psycholoog, psychiater, personeelsdienst, boekhouding die kunnen overal in een ziekenhuis zitten. Daar ben ik dus niets mee geholpen.

Nu lopen er altijd wel vriendelijke mensen door de gangen van een psychiatrisch ziekenhuis. Instinctief kijk je of de persoon ergens een badge hangen heeft. Want zonder badge loop je het risico dat je de uitgang aan een patiënt vraagt en wie weet waar die je heen stuurt. Maar goed, je vraagt de weg naar de uitgang aan een persoon met een badge. Je bedenkt dat je er zelf misschien als een patiënt uit ziet, althans geen badge hangen hebt, en zal die persoon dan wel geneigd zijn om je de uitgang aan te wijzen of zal hij je naar je afdeling begeleiden? Want voor je het zelf goed beseft is er wel een afdeling die bij je past, denk je dan. Dus vraag je niet de weg naar de uitgang maar de weg naar het onthaal. Wat toch een verschil is, zij het een subtiel verschil. Nu zegt die behulpzame persoon, waarschijnlijk therapeut, behulpzaam zonder moeite, goed opgeleid, ervaren, is op zijn werk, dat het de andere richting is. Dat zeggen therapeuten altijd, maar dan volgt een onweerlegbare argumentatie waarvoor ik mijn weerstand opgeef, hij zegt dat ik naar beneden moet. En dat had ik nu echt van een ander moeten horen, natuurlijk, ik moet naar beneden, en hij voegt er aan toe: op het einde links en dan nog eens rechts en dat het nog een eindje is. En dat klinkt aannemelijk want je bent al een eindje verloren aan het lopen, je hebt dus een hulpvraag en daar komt die therapeut aan tegemoet en je bent bereid dat eind te gaan. Je stelt je voor dat er in dit psychiatrisch ziekenhuis misschien nog al mensen verloren zijn gelopen. Zoals in een klassement dossiers kunnen verdwijnen omdat ze

verkeerd geklasseerd geraken, of zoals op een computer files kunnen verdwijnen omdat ze in een verkeerd bestand worden opgeslagen en daar eeuwig ongebruikt blijven omdat er niets meer naar hen verwijst. Hoe moet dat zijn voor zo'n dossier of file? Niet afdwalen. Hier naar links. Misschien is er wel een afdeling in dit psychiatrisch ziekenhuis voor mensen die verloren zijn gelopen en niets meer naar hen verwijst. Een afdeling zonder vaste plaats, zonder vast kader, een afdeling waarvan iedereen weet dat ze er is, maar waar? Het personeel van deze afdeling begint bij aanvang van elke shift te dwalen door de gangen van het psychiatrisch ziekenhuis en begeleidt en behandelt zo de patiënten van deze afdeling. Hier naar rechts. Ik ben benieuwd wat de doorstroom is bij deze afdeling en volgens welk psychotherapeutisch kader het multidisciplinair team werkt. Naar het schijnt zou het team onlangs uitgebreid zijn met een teamlid dat als gepensioneerd leerkracht met vrucht de opleiding Gids en Reisleader heeft gevolgd bij Syntra.